

י"א א מיי פ"ג מהלכו
שנת הלכה זו סגנון שם
טושי"ע א"ח סימן שכ
סעיף ו:
ב ב מיי שם ופ"ו מהל'
גולה ואברהם הל"ו)
סגנון שם ופ"ו מהל'
עט טור טושי"ע א"ח שם
טושי"ע ח"מ סימן שע
סעיף ג:
בא ג ד מיי פ"ד מהל'
י"ט הלכה כ סגנון לאוין
ע"י:

תורה אור השלם

- 1 אך איש אל ירב ואל יוכח איש ועמך במריבי בהן: ה"שע ד ד
- 2 ויאמר יי מי יפתח את אחאב ויעל הפל ברות גלעד ויאמר זה בכה וזה אמר בכה: ויצא ויהרס והעמד לפני יי ויאמר אני אפתחו ויאמר יי אליו בקה: ויאמר אצא והייתי רוח שקר בפי כל נביאי ויאמר תפתח וגם תוכח צא ועשה בן: מליכס א כב כ-כ
- 3 לא ישב בקרב ביתי עשה רמיה דבר שקרים לא יבין לגנב ע"י:
- 4 שבעת קלון מבורח שחה גם אהה והערל תסוב עלך בוס ימין יי ויקללן על כבודך: וצא וקראו 5 גם ענש לצדיק לא טוב להכות גוברים על ישר:

- משלי יד כו
- 6 בי לא אל חפץ רשע אהה לא יגור רע:
- 7 תהלים ה ה
- 8 אך נפלה משמים הילל בן שחר גושיה לארץ ודולש על גוים:
- 9 ישיהו יד יב
- 10 קל מלכי ויהייתו יד יב שקבו כבוד איש בביתו:
- 11 ישיהו יד יח
- 9 נחה שקטה כל הארץ ופצו רנה: ישיהו יד י
- 10 ורבו שם צים וקראו בתיים אחים ושבנו שם בנות ויעה ושערים יקרוו שם: ישיהו יג כא
- 11 בלם יענו ויאמרו אלך גם אתה הלי' כמונו אלינו נמשלת: ישיהו יד י
- 12 ממי נעמת רנה והשכבה את גרלים: יחזקאל לב ט
- 13 וישתא הפשל הוה על מלך גדל ויאמר אך שבת נגש שבתה מדהבה: ישיהו יד י

מוסף תוספות

- א. ומשני. מוס' הלא"ה.
- ב. תוס' הלא"ה סימא: לפי שחושבים שהם שלהם. (ועי' רש"י).

לפירוש זה דאם הלל לא איירי אלא במקפידין אס כן אמאי קאמר לעיל לימא מתניתין דלא כהלל והא הלל במקפידין איירי ומתניתין דלעיל אחי שפיר כוותיה דהא רישא דבאין מקפידין איירי דקמתי שואל דאילו למקפידין אסרינן שאלה לפי מה שפירש' להכי נראה לפרש עוברין משום מדה ומשום משקל כלומר קרובין לנא לירי כך שיעברו משום מדה שע"י שמקפידין זה ע"י ורגילין ליקח במדה זה מזה גם צו"ט יעשו כך וגם כל בני אדם היו אסורין בכלי של מדה כדאמר צביה (דף טז: ושם) אבל למקפידין נותן הוא ענה שלא ישתתפו שקרובים הן לנא לירי אסור מדה וכן לירי אסור משקל מתוך שרגילים לשקול על ידי הקפדתו גם צו"ט לא ריגשו עד שישקלו ולירי מנין כשישאל אחד מהן ס' אגוים יאמר לו מן לי מ' להשלים ק' כמו שרגילין לעשות ומשום לווין ופורעין צו"ט כדאמר לעיל דלשון הלאה אסור והס מתוך שמקפידים יזכירו לשון הלאה לפי שאמר השואל אס אזכיר לו לשון שאלה משמע דהכא צביה לכך אומר לשון הלאה וכדברי הלל אף משום רבית דכשלוין זה מזה כבר באין לירי רבית לפי שפעמים שזה משלם יומר שאת"ס שמקפיד הוא צו"ט הוא שלא ישלם כמו שהלוינו בשביל שהנהו וכיון שאינו מוחל הוי רבית אבל שאר בני אדם מחלי ולא הוי רבית והשאלה מתני' איירי במקפידין דסתם שכנים שאינם חזרים מקפידין ומי"מ דרך שאלה מותר ומה שדברו כאן על מקפידין לא אמרינן אלא גבי מצוה שרגילים לישאל זה מזה תדיר ואחי לירי אסור אבל שכנים שאינן תדירין כל כך לשאלו זה מזה מותרים ואין לגזור בהם שמה יצאו לירי אסור ולהכי לא משני כי אמר מתני' דלא כהלל דמתניתין איירי כשאין מקפידין משום דסתמא דמתני' איירי במקפידין כדפרישית. מ"י: **מאי טעמא** משום קוביא. היינו כרצי יהודה בשם רבי טרפון דלמר אין אחד מהן נזיר שלא נתנה נזירות אלא להפלה וסבירא ליה דלא מחית אינש לספיקא ולית הלכתא הוי אלא כלידך דר' יהודה כדפסקין בסנהדרין כפרק זה זכור (דף כה. ושם.) מ"י:

מטיילין ה"ששים על הקדשים ביו"ט. תימה דלמר כפרק ז' דקדושין (דף נג. ושם) דאין חולקין זכאים כנגד זכאים ומנחה כנגד מנחה ומפיק לה מלכל בני אהרן תהיה איש כאלו ועוד דפרין התם מוהלכושים מושכין ידיהם והגרגרנים חולקין^א מאי חולקין חוטפין כו' ואומר רבי דאין מועלת בהם חלוקה וגורל שיהא ממנו לקדש בו את האשה ולהזיאו כדדייניס אבל מ"מ מטיילין היו חלוקין לתת לכל א' חלקו פן יריבו צידד כדכתיב (הושע ד) ועמך כמריבי כהן והא דמשני התם חולקין לאו דוקא אלא חוטפין ולא משני הכי משו' דחולקין משמע כופין לחלוק ע"כ מחמת שחוטפין אותן שאינן שלהם. מ"י: מה

וכדברי (ב"ה) אף משום רבית אי הכי בניו ובני ביתו נמו בניו ובני ביתו היינו טעמא כדרב יהודה אמר רב^ב דאמר רב יהודה אמר רב מותר להלוות בניו ובני ביתו ברבית כדי להטעימן טעם רבית אי הכי מנה גדולה כנגד מנה קטנה נמי אין ה"נ וחסורי מיחסרא והכי קתני "מפיים אדם עם בניו ועם בני ביתו על השלחן אפי' מנה גדולה כנגד מנה קטנה מ"ט כדרב יהודה אמר רב עם בניו ועם בני ביתו אין עם אחרים לא מ"ט כדרב יהודה אמר שמואל ב"מנה גדולה כנגד מנה קטנה אף בחול לאחריים אסור מ"ט משום קוביא: ^גמטיילין חלשין על וכו': מאי אבל לא על המנות א"ר יעקב^ד בריה דרב יעקב אבל לא יעל המנות של חול ביו"ט פשיטא מהו דתימא הואיל וכתיב ^הועמך כמריבי כהן אפי' מנות דחול נמי קמ"ל וא"ר יעקב^ו בריה דרב יעקב כ' כל שחבירו נענש על ידו אין מבניסין אותו במחיצתו של הקב"ה מנלן אילימא משום דכתיב ^זויאמר ה' מי יפתח את אחאב ויעל ויפול ברמות גלעד ויאמר זה בכה וזה אמר בכה ויצא הרוח ויעמוד לפני ה' ויאמר אני אפתנו וגו' ויאמר אצא והייתי רוח שקר בפי כל נביאינו ויאמר תפתה וגם תוכל צא ועשה בן ואמרינן מאי רוח ה' א"ר יוחנן זה רוחו של נבות ומאי צא אמר רב צא ממחיצתי ודילמא התם היינו טעמא דכתיב^ח דובר שקרים לא יכון אלא מהכא ^טשבעת קלון מכבוד שמה גם אתה והערל וגו' שבעת קלון מכבוד זה נבוכדנצר שמה גם אתה והערל זה צדקיה חדא דכוליה קרא נבוכדנצר כתיב ועוד צדקיה צדיקא מאי הוה ליה למיעבד ליה דא"ר יהודה אמר רב בשעה שבקש אותו רשע לעשות לאותו צדיק כך וכו' אלא מהכא^י גם עגוש לצדיק לא טוב אין לא טוב אלא רע וכתיב^{יא} כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע צדיק אתה ה' ולא יגור במגורך רע מאי משמע דהאי חלשים לישנא דפורא הוא דכתיב^{יב} אך נפלת מזמים הילל בן שחר נגדעת לארץ חולש על גוים וגו' אמר רבה בר רב הונא מלמד שהיה ממיל פור על גדולי מלכות לידע איזה בן יומו של משכב זכור

וכדברי (צ"ס) הלל. דחייש שמא יוקירו חטיי בהלות ככרות אף משום רבית: בניו ובני ביתו נמי. ליחוש לרבית וכל הני: להלוות. משלו: בניו ובני ביתו. הסמוכים על שלחנו דכיון דהכל משלו אין כאן רבית: להטעימן טעם רבית. שידעו כמה קשה אלמא כיון דמשלו הוא אין כאן אסור רבית. והלכך גבי מדה ומשקל ומנין נמי לאו קפידא הוא אלא להשומם בלא קנאה: **אי הכי מנה גדולה כנגד מנה קטנה נמי.** דמוקמינן טעמא לקמן משום קוביא ואפי' בחול אסור וכיון דהכל משלו אמאי אסור להטעימן טעמא קוביא בעלמא הוא: **מאי טעמא.** מותר ולא חייש לקוביא: **כדכר יהודה אמר רב.** דלהטעימן בעלמא הוא: **עם אחר לא כדכר יהודה אמר שמואל.** דכיון דמקפידין עוברין משום מדה ומשקל ומנין: **משום קוביא.** דגול הוא דאסמכתא לא קניא. והא אסמכתא דסמין אף הגורל אס יפול גורל אמנה הגדולה אזכה בה ולהפיך תלה עצמו אף לגורל הקטנה על הספק ואילו יודע מתחלה של לא היה מתחלה: **של חול.** של קדשים של אסמול: **כמריבי כהן.** ככהניס אלו שהם צעלי מריצה: **אפי' דחול נמי.** לישתרי להו להפיס צו"ט כי איכי דלא לינו: **זה ככה.** אני אפתנו ככה: **שבעת קלון.** כנבוכדנצר משתעי שהיה מטיל משכב זכור על המלכים וכשהגיע יומו של צדקיהו נמשכה ערלתו ג' מאות אמה והיינו שבעת קלון: **חדא דכוליה קרא כוליה כנבוכדנצר כתיב.** שפיר מליט לאוקמי כוליה כנבוכדנצר וה"ק שמה גם אתה כמותם שהיית מקלה אותן והערל והתערל והמגנה: **שבעה שבעה לו כו'. לקמן היא.** מדקאמר לאותו צדיק ש"מ אנוס היה: **עגוש לצדיק לא טוב.** צדיק המעניש לא טוב וכיון דאינו טוב הרי הוא רע: **וכפינו לא יגורך רע.** אלמא אינו נכנס במחילתו: **חולש על גוים.** כנבוכדנצר כתיב: **ושעירים ירקדו שם.** ולא אנשים וכשביל הצביות מסתלקין המזיקין ונמלא מצטל גזירת המלך: **המסיפה.** מלכים שהיו מסובין ויושבין לפניו: **גם אמה חולים כמונו אלינו וגו'.** ציורדי גיהנם כתיב דכתיב לעיל מנייה שאלו מתמת רגוה לך לקרלת בואך וגו' (ב): **חולים כמונו אלינו נמשלת.** לשון ממשלה: **נעמת.** סבור אמה להיות נעטם מן האחרים: **מדוד**

א) נז"ל הלל, ב) צ"מ עה. ויש מסוק הש"ס ולאו מילתא היא כי יוסף נכון על קוסא וזו ציור מטיילין בל"ח סימן ש"כ"ב ס"ק א, ב) נז"ל ברה ומשום שאינו לא היה הנון לפניך לא הוסיף. כי כ"כ רש"י בעיניו פ. ד"ה צביה, ד) נז"ל ברה, ס) כסהדרין פט. ק, ו) ונמנה יב: סוטה ז. מ. כסהדרין ק. ט) ס"י למות, ח) ש"ך לעיל קמח: נמשכה,

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה ג"ה אמה וכו' וגו' חלית כמונו או אלנו כ"ל והדיף:

גלוין הש"ס

גמ' כל שחבירו נענש על ידו ע"י צ"כ כ"כ ע"א מוס' ד"ה אלא נעשמה:

מוסף רש"י

כדי להטעימן טעם רבית. שידעו כמה מנעטע ומנלך הנוטע, ויניט מנה טעמו גדול (ב"מ טו.) זה רוחו של נבות. שלפי שזה הני נבות היה רוחו מחוץ לפתחו ולהפילו (סנהדרין קב.) לא יגורך רע. לא יגור אלכך (תנינה יב) לא יגור עמך רע (סוטה טב.)

רב נסים גאון

פרק עשרים ושלשה שואל אדם וכדברי בית הלל אף משום רבית. הוא שהוקדם זכור בראש הפרק (דף קסח) וכן היה הלל אומר לא מלהו אשה ככו להברחה עד שתעשנו דמים שמה ויקרו חטים או יודלו ונמצאו באות לירי רבית. ועיקר זה במשנה בפרק איהו נשך (דף קעו.)

רבינו הגנאל

וכדברי ב"ה שמומרים לא הלוח אשה מחברתה ככרות כו'. ומטיילין חלשים כו'. פירוש מטיילין גורלות. אבל לא על המנות אוקמה על המנות של חול ביו"ט. נבוכדנצר אנס צדקיהו בעבירה, וכיון שנענש נבוכדנצר ע"י צדקיהו נענש גם הוא, שנאמר שבעת קלון מכבוד זה נבוכדנצר, שמה גם אתה והערל זה צדקיהו. ואמרינן האי קרא כוליה בניי כתיב, ועוד צדקיהו צדיקא מאי הוה ליה למיעבד. אמר רב יהודה אמר רב בשעה שעשה אותו רשע לאותו צדיק כן נמשכה ערלתו וכו'.

וכדברי ב"ה שמומרים לא הלוח אשה מחברתה ככרות כו'. ומטיילין חלשים כו'. פירוש מטיילין גורלות. אבל לא על המנות אוקמה על המנות של חול ביו"ט. נבוכדנצר אנס צדקיהו בעבירה, וכיון שנענש נבוכדנצר ע"י צדקיהו נענש גם הוא, שנאמר שבעת קלון מכבוד זה נבוכדנצר, שמה גם אתה והערל זה צדקיהו. ואמרינן האי קרא כוליה בניי כתיב, ועוד צדקיהו צדיקא מאי הוה ליה למיעבד. אמר רב יהודה אמר רב בשעה שעשה אותו רשע לאותו צדיק כן נמשכה ערלתו וכו'.

